

Klemenovega Šimna zajček.

(Povest. Spisal Juraj Pangrac.)

I. Šimen dobi v detelji zajčka.

Klemenov Šimen je gonil v goščo za brdom krave past. Tam je rastle mlado hrastičje, pod hrastičjem pa sočna trava. Trave so se veselile krave, hrastičja pa Šimen. Spel je namreč dva blizustoječa hrastiča s srobotjem in si tako napravil gugalnico. Na taki gugalnici je presedal po cele ure, gugajoč se, da je pokalo in popuščalo srobotje, da sta se pripogibala hrastiča skoro do tal. Včasih se je pa oprijel za hrastiček in se vrtel okoli njega prav norčavo; večkrat se mu je zvrtelo v glavi, da je telebnil na mehka, mahovita tla kakor je bil dolg in širok; ali to pastirja, prostega sina prirode, ni izmodrilo. Komaj se mu je toliko shladila glava, da je mogel zopet trezno misliti, pa se je zopet oprijel hrastiča, vrteč se okoli njega prav tako norčavo; pa je zopet skočil na gugalnico in se gugal še predrznejše kot izprva, vmes pa popeval, žvižgal in vriskal. E, saj ko bi ne bilo take muljave tam za brdom, tako sočne trave, bi se ne bile pasle Klemenove krave tamkaj tako rade, pa bi tudi ne bil uganjal Šimen takih na paši! Pridno bi bil moral skakati za Rdečko, Sivko, Liso . . . pridno bi bil moral skakati za kravami in jim klicati: „Rdečka, srrr, srrr! Sivka, Lisa, oh ne bezljajta mi, oh ne hodita mi v škodo! Srrr, srrr! Oh pasite se mi, kravice, pasite! Vam bom kruha dal, soli . . .; oh ne bezljajte mi! Srrr, srrr!“ — Tako pa je Klemenov Šimen lahko pripenjal srobotovino na hrastiče, lahko se vrtel okoli njih kot lahna vrtalka, lahko skakal in plezal po drevesih kot lahna veverica na smreki; saj niso šle krave nikamor iz gošče, saj so stale, kakor bi bile ukovane, skoro vedno na istem mestu ter tiščale z gobcem k tlom, muleč: hrsk, hrsk! hrsk! dobro sladko travo.

Ko je nekega dne zopet pasel Šimen krave tam za brdom, mu je pa vendar-le ušla Lisa v škodo na sosedovo njivo, ki se je razprostirala ob kraju gošče. Na njivi je namreč rastle detelja, in po detelji je zaskominjalo enkrat kravo. „Lisa, boho-hó! Lisa, boho-hó!“ je vpil Šimen in se čudil, da je Lisa v škodi, ter jo tekel zavrnil. In ko jo je zavrnil, je obstal ob njivi, pa se zagledal v tiste lepe hrastiče, ki so rastle poleg njive. „Hm“, je vskliknil, „saj tukaj-le bi bilo pa tudi zá-me!“ In komaj je to izgovoril, je že skočil k enemu hrastičku, se ga oprijel z obema rokama in se začel vrteti okoli debelca, da mu je kar zaplesalo pred očmi.

Naenkrat se Šimen silno prestraši . . .

Ustavi se. Tesno se stisne k debelcu, kakor da bi mu mogel pomagati mladi hrastič; nepremično pa upre začudene oči na neke stvarce tam v detelji. In ko jih Šimen le gleda in gleda, zapazi, da imajo te stvarce kratke repke in dolge uhlje, pa da spé z odprtimi očmi . . .

Polagoma se umiri prestrašeni Šimen. Vedno še zroč nepremično v te stvarce, ki so se zdajci jele gibati v gnezdu, stopi za korak bliže. „Eh, kaj bo družega“, si dé tiho za nekaj trenutkov, nato pa ves vesel vzklikne: „Zajčki so to! Oh mladi zajčki so to!“ Neki glas mu šepne: „Šimen, pograbi! Šimen, pograbi, dokler je še čas, dokler se ti ne poizgubé v detelji!“

Šimen ne utegne premišljati, kako bi ukrenil, da bi zajel vse zajčke, ki so jeli riti in se prevračati v gnezdu, niti se ne upa dihiniti, da bi ne splašil teh drobnih stvaric, uhljatih kosmatinčkov, ki bodo skoro skoro njegoví; nego naglo, kakor da bi se šlo za življenje, skoči k gnezdu ter se vrže, hoteč vse pograbití, z razprostrtimi rokami nad zajčke, — toda komaj enega udrži, drugi mu uidejo.

„Eh, enega pa le imam!“ si je dejal Šimen, ko se je prepričal, da se po drugih zastonj obračajo njegove oči, da so že — bogvekje. „Eh, enega pa le imam“, si je dejal, pa gledal zajca, ki se je zvijal in brcal in trgal v njegovih rokah; ki je vokal in cvilil, kličoč z obupnimi klici svojo mamico iz daljave, ki naj bi ga rešila neprijetnih Šimnovih rok, ki naj bi ga rešila gotove pogube.

Toda mamica ni čula obupnega glasu vjetega zajčka, Šimen se pa tudi ni zmenil za njegov jok in stok, ne za njegovo brcanje in zvižanje. Ko se ga nagleda, ga potisne suknji v rokav, pa ga preveže na enem koncu s trto, na drugem pa s klobukom pokrije. Zdaj vrže suktnjo čez ramo takó, da mu visi rokav z zajčkom pri rokah, pograbi za palico, vzame slovo od hrastičja in odžene krave domov.

Zajček se je sicer že nekoliko umiril, vendar pa so gledale njegove oči še takó plašno v rokavu! Gobček si je zakril s prednjima šapicama, težko pričakujoč, kaj da pride. Šimen je spotoma večkrat nekoliko privzdignil klobuk, pod katerim je stegnjen ležal zajec v rokavu, da bi se mu ne udušila lepa živalca z dolgimi uhlji. Doma pa zvleče s podstrešja star kurnik, ga postavi v hlev in izpusti zajca vánj, rekoč: „Tukaj v tem kurniku boš zdaj ti doma!“

Odslej pa Šimen ni dosti maral za mlade hrastiče za brdom; najraje bi bil vedno čepel pri svojem zajčku v hlevu.

II. Otroci iz vasi pridejo gledat zajčka.

Še tisti dan je počil na vasi glas: „Klemenov Šimen ima pa zajca! Zaprttega ima, v kurniku ga ima, za brdom ga je ujel!“ ...

„Juhêj!“ so zavpili otroci na vasi in se spustili na ves dir h Klemenovim. „Zajca ima! Šimen ga ima! Videli ga bomo!“ so kričali, hiteč doli po vasi.

„Res ga je ujel!“ je zavpil Kovačev Grogga, ki je prvi pritekkel k Šimnu v hlev. „Res ga je ujel in res ga ima, in kako je lep!“ je vpil, pa se postavil pred kurnik, v katerem je potrto čepel zajec, boječe gledajoč v neznané obraze.

„Res ga ima, zajca ima! Kako je lep!“ so se čudili otroci ter tiščali v zajca, stegujoč drobne roke v kurnik.

„Le ne preveč blizu“, je svaril Groga; „kurnik se utegne prekucniti, in — skok, skok! — pa zajca ne bo več v hlevu.“

„Groga ima prav“, pritrđi Šimen. „Je treba paziti, ljudje božji, se težko dobi taka stvarca živa v roke.“

„Mislim, da težko!“ povzame Groga. „Zato pa — eden, dva, tri!“ — Groga odmeri korake — „do tukaj, dalje ne, pravim, če ne, se mi pa izgubite venkaj!“ je rekel oblastno, kažoĉ na ris, ki ga je potegnil tri korake pred kurnikom.

Otroci se pa niso meñili za Grogove besede, ter so stali onkraj risa pri zajĉku. Bezali so v kurnik, grabili zajĉka in se mu smejali, ploskajoĉ z rokami dolgouhlježu, ki je tako strahopetno skakal semintja iz kota v kot.

„Pa kje si ga dobil, Šimen?“ so popraševali.

— „Kje? — V detelji za brdom.“ —

„Pa kako si ga, kako?“

— „Kako? — Znati ga je treba, potlej pa že gre.“ —

„Kaj ne, kaj ne! — Pa ga imaš kaj rad?“

— „M-hm! Rad pa, rad!“ —

„Šimen, vun jih vrzi, te pritepence brez ušes!“ je zavpil zdajci Groga. Kri mu je šinila v glavo, da je bil rdeĉ od same jeze. „Vun jih vrzi!“ je zavpil; uvidel je, da se nihĉe ne zmeni ne za ris, ne za besede njegove.

Šimen ni rekel ne tako, ne tako.

„Šimen, vun jih vrzi, pravim, če ne, grem pa jaz!“ je zavpil Groga iznova, ter, za kljuko držeĉ, srdito pogledal v Šimna pričakujoĉ odgovora.

„G-hm!“ je pokašljal nalahko Šimen ter rekel, kazaje na otroke: „Naj ostanejo, saj ti ne prizadenejo nič hudega; pusti jih!“

— „Grem pa jaz?“ —

„Ne izganja te nihĉe! Kakor hoĉeš!“

Groga je zaškrtaal z zobmi. Zapeklo ga je, da mora on, in ne ti „pritepenci“, od zajĉka. „Ĉak, še kesal se boš!“ je zapretil Šimnu in izginil iz hleva.

„Hvala Bogu, da je odšel ta petelin Kovaĉev“, so rekli otroci. „Povsod dela zgago, povsod hoĉe biti prvi, pa so revni doma kot cerkvena miš.“

Šimen ni rekel nobene. Mirno je gledal v zajĉka kakor poprej. Groga in njegova jeza mu nista delala skrbi; še mar mu ni bila njegova groznja. „Kaj si neki vse domišlja ta Groga“, je rekel koneĉno. „Na njegovo besedo se menda še ne bo svet podrl.“

— „Oh, kako je lep zajĉek! Daj ga meni, Šimen!“ — so tiščali vanj otroci.

„V gošĉi jih je še dovolj. Ujemi si ga, če si za kaj, pa ga boš imel; tega pa ne dobi nihĉe.“

— „Koliko ti pa dam zánj? — Reci pametno, pa udariva.“ —

„Ni tacega denarja, da bi dal zajca zánj“, reĉe odloĉno Šimen, pa ponudi zajĉku detelje, korenja, kruha . . .

„Ga že voha!“ vzkliknejo veselo otroci.

Ah, res! Zajček je povohal koren, nato ga pa začel glodati...

„Moj zajček, moj zajček!“ je vzklikaval Šimen. Njegovo srce je vzkipevalo sreče...

* * *

Ko je čepel nekoč Šimen ob kurniku, mu je šinila težka, moreča misel v glavo. — „Eh, ta Groga Kovačev“, je izustil žalostno. „Kaj je neki mislil tedaj, ko mi je zagrozil s pestjo in izginil iz tega hleva? — Pa ne, da bi se ob ugodni priliki splazil v hlev in mi odnesel zajca?“ — — —

III. Šimen obesi zajčku zvonec za vrat.

Šimnovemu zajčku se ni slabo godilo; otroci iz cele vasi — razven Groge, ki ni več prestopil praga Klemenovega hleva — so mu nosili trave, detelje, mrve, repnega perja, korenja in kruha; v črepinjo ob vratcih so mu pa prilivali čiste vode.

Zajček je najraje hrustal korenje; pa tudi sočna detelja in mlada trava mu je šla v slast; za vodo se pa ni dosti zmenil. In tako je postal iz malega zajčka v dobrih petih tednih lep velik zajec, ki je samozavestno migal z dolgimi uhlji ter ponosno sukal brke pa premetaval se v omejenem svojem kraljestvu, v zanj pač premajhnem kurniku.

„Lejte ga, že več ne misli na polje in log; kakor domač je že“, je rekel tedaj Šimen, pa pogledaval po otrocih, češ, kaj boste vi, ki kaj tacega ne premorete.

Otroci so čutili ta prezirljivi, skoro ošabni Šimnov pogled, in marsikateri je natihoma vzdihnil: „Oh, ko bi imel tudi jaz zajčka; oh, ko bi ga imel! Potem bi se ne repenčil ta Šimen takó; oh, ko bi ga imel!“

Ni se toraj čuditi, da bi bil Šimen najrajše kar po cele dneve presedel pri zajčku. Mati so bili že nevoljni, in to po pravici: „Vun ti ga bom izpustila“, so se jezili. „Igrača, še živine ne napaseš več, kakor bi bilo prav! Samo v tega zajca mi zijaš, da je že res preveč. Kar vun ti ga bom izpustila!“

Šimen je seveda molčal. Predobro je vedel, da je resnica, kar mu mati očitajo. — Zjutraj, komaj se je dan storil, že je letel v hlev — k zajcu seveda, ne da bi bil preje opravil jutranjo molitev, kakor bi bilo prav in lepo; ne da bi se bil preje umil, kakor se spodobi. Eh, kolikrat je že prignal krave lačne domov! Strpeti ni mogel dolgo na paši, moral je videti zopet zajčka in pognal je krave domov. In podnevi je že tako uravnal, da ga je peljala mnogokrat pot mimo hleva, in — kajpak — smuknil je vsakokrat tudi k zajcu — vsaj pogledat, če ne trpi njegov ljubček lakote, žeje, če mu že ni mogel prinesiti kakega prigrizka. Zvečer pa mu je ta „neumni“ Šimen — kakor ga je nazival hlapec — zrahljal — pomislite vendar, zajcu zrahljal — posteljco, in da ga niso klicali k večerji, bi bil menda še zaspal pri kurniku, ta „norčavi“ Šimen. Skratka, poleg zajca bi bil najrajše prečepel

Šimen noč in dan, pa bi mu veđdar ne bilo preveč. „Oh, ko je pa tako lep . . . in moj je“, se je opravičeval.

„Ti neumni Šimen, ti!“ je godrnjal hlapec. „Zajec bo moral biti tvoj minister. In potlej bosta dva zajca v tvojem kraljestvu, ti in tvoj minister, oba božja volka.“

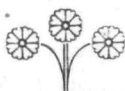
Ali hlapčevno norčevanje ni pomagalo, Šimen je ostal Šimen, zajčka je imel še vedno rajše. Oh, ko je bil pa tako lep, ta Šimnov zajec! In edino blago, o katerem je mogel reči, da je čisto njegovo, o katerem je govoril podnevi, sanjal ponoči . . .

Nekoč pride Šimnu na misel, da bi navezal zajcu zvonec na vrat. „Ha, moram mu ga!“ je vzkliknil vesel, „moram mu ga, da bo zvončkljalo, kadar bo skakal ali otepal z glavo.“ In res, v nedeljo gre v trg k maši. Tam stopi v prodajalnico, si izbere majhen, prikupen zvonček, ki je imel glas, kakor da bi bil vlit iz čistega srebra, ga plača z novci, ki jih je hranil še od birme, nato jo pa mahne po bližnjici domov. Šel je, kakor bi ga veter nesel. In predno so dospeli drugi do polpota, je on že pripenjal doma zvonček na dva prsta širok rdeč trak, katerega je obesil potem zajcu za vrat.

Šimnu se je zdel zdaj zajček — z rdečim trakom in zvoncem za vratom — še stokrat lepši kot prej. Sklonil se je k njemu, ga gladil in šepetal ves srečen: „Moj zajček, moj zajček!“ . . .

Pač ni mogel tedaj slutiti Šimen, da bo prav ta zvonček za zajčka — usodepoln . . .

(Konec prih.)

Listje in cvetje.

Iz zaklada naših pregovorov.

36. Tudi s pokušanjem se nasiti.

Tega pač ne bo treba nikogar še le učiti, kaj se pravi: p o k u š a t i. Kadar kdo pokuša, jemlje le prav po malem one reči, katere okus hoče spoznati. Le prav kaj malega zagradi ali zajme, še ne za ena usta, le za na jezik nekoliko — le toliko, da se oblizne. Seveda utegne imeti kdo ob pokušanju tudi postranski namen, da bi mu tudi — kaj zaleglo; tak rabi kajpada za pokušanje večjo mero. Tudi ne bo treba šele dokazovati, da bi se kdo mogel nasiti ob enkratnem pokušanju. Torej more biti tu le govor o večkratnem pokušanju. Pokušanje se pa lahko tako ponavlja, da kdo večkrat pokusi isto reč, kakor bi se hotel opetovano prepričati o njenem okusu; ali pa tako, da zapored pokuša razne reči, n. pr.: razna jedila v kuhinji, različna vina v kleti, ali sadje na vrtu itd. Tako opetovano pokušanje pa že kaj izda; večkrat že skoro dosega mero kosila ali večerje — s pokušanjem se nasiti. Tako pokušanje očita pesnik „Muci — kuharici“ (v zadnji nežni pesmici v knjigi „Nedolžnim srcem“):